

vergadering **C196**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 10 maart 2022

(Deze vergadering werd via videoconferentie georganiseerd.)

Vlaams
Parlement

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de samenwerking tussen VDAB en het onderwijs in de aanpak van het lerarentekort – 1855 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het oordeel van het Europees Comité van de Sociale Rechten over onbetaalde stages en de mogelijke gevolgen daarvan voor het Vlaamse activeringsbeleid – 1929 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over onbetaalde stages en het Europees recht – 1935 (2021-2022)	6
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het garanderen van kwaliteitsvolle dienstverlening en eerlijke concurrentie bij barbierszaken – 1919 (2021-2022)	10
VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de huidige stand van de economische steunmaatregelen – 1939 (2021-2022)	14
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitgaventoetsing van het Vlaamse beleid in het kader van productiviteit – 1944 (2021-2022)	19
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het inkantelen van het labo van de Vlaamse Milieumaatschappij in het labo van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek – 2008 (2021-2022)	22

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de samenwerking tussen VDAB en het onderwijs in de aanpak van het lerarentekort – 1855 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kurt Vanryckeghem

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, ik heb een vraag over de manier waarop de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) kan helpen om iets te doen aan het grote lerarentekort in het onderwijs. Op maandag 14 februari sloten VDAB en Katholiek Onderwijs Vlaanderen een samenwerkingsakkoord om het lerarentekort aan te pakken waarbij men zich vooral wou focussen op mensen die elders aan de slag zijn, de zogenaamde zijinstromers.

Ik grijp dit nieuwe akkoord aan om vooral te informeren naar een andere project dat momenteel lopende is in het Gentse, het INTRO-project (Inlooptraject Onderwijs) dat een samenwerking is tussen VDAB en de GO!-scholengroep van Gent. De bedoeling is mensen te overtuigen, die vandaag niet in het onderwijs werkzaam zijn, om toch als leerkracht aan de slag te gaan. Het specifieke aan INTRO is dat het gaat om mensen die al een pedagogisch diploma hebben, maar om een of andere reden door de jaren heen nooit in het onderwijs zijn gestapt, of misschien na een tijdje uit het onderwijs zijn gestapt. Men probeert hen nu te overtuigen om terug naar de klas te gaan.

De doelgroep zijn werkzoekenden die in de databank van VDAB geregistreerd zijn met een pedagogisch bekwaamheidsbewijs. In Gent alleen zouden dit er een kleine driehonderd zijn. Na een opfrissingscursus van vier maanden kunnen deze mensen aan de slag.

Minister, hoe evalueert u de eerste resultaten van het proefproject INTRO dat momenteel in Gent loopt?

Doet VDAB ook een beroep op private partners voor dit project?

Hoe gaat het in de toekomst verder met het INTRO-project? Ik zal niet verhelten dat er een beetje ongerustheid is omdat ze vrezen – wellicht ook terecht – dat er meer aandacht gaat naar het project van 14 februari dan naar het hunne. Ze vrezen dat er dus minder aandacht voor hun project gaat zijn. Daarom wou ik informeren hoe het in de toekomst zal gaan, hoe VDAB dat ziet, hoe u dat ziet. Zijn er plannen om het INTRO-project eventueel op te schalen en om dergelijke projecten ook op te zetten in andere centrumsteden? Vooral in de centrumsteden is het lerarentekort het meest nijpend.

Richt het project zich enkel tot zijinstromers die voltijds willen instappen in het onderwijs of richt het zich ook op mensen die, naast een andere job, deeltijds in het onderwijs aan de slag willen gaan? Kunnen zij via INTRO of andere projecten over de streep worden getrokken? Ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Ongena, over het INTRO-project waar u naar vraagt, hebt u ook een heel uitgebreide schriftelijke vraag gesteld. Het is een proefproject in Gent dat zich richt tot werkzoekende leerkrachten die een tijd geen job als leerkracht hebben opgenomen, maar wel opnieuw de stap naar het

onderwijs willen zetten. Of ze dit voltijds of deeltijds willen doen, is geen criterium in de toeleiding.

Het project is gestart in september vorig jaar en loopt één jaar. Het is dus nog te vroeg voor een volledige evaluatie maar we zien wel dat de uitstroom naar werk van de eerste cursisten alvast heel positief is. Er zijn zes cursisten die in januari het opleidingstraject beëindigd hebben. Vijf van hen zijn al aan het werk. Vier van de vijf zijn actief binnen het onderwijs en de zesde cursist wordt verder individueel bemiddeld naar werk. Dit alles zult u trouwens ook in uw schriftelijke vraag terugvinden.

Het INTRO-project is gegroeid uit een samenwerking met GO!-scholengroep Gent. De toeleiding en screening van de kandidaten verloopt gezamenlijk met VDAB en de scholengroep. De praktische organisatie en invulling van de opleiding gebeurt door de scholengroep. De theoretische lessen en individuele begeleiding worden opgenomen door de lesgevers van de scholengroep. Het werkplekleren gaat door in een van de scholen van de scholengroep of bij een andere school in de regio rond Gent. Tijdens de opleiding hebben de cursisten ook een individuele begeleider bij VDAB, die na de opleiding ook ondersteuning biedt bij de verdere stappen naar werk.

In elk geval is het voor mij een zeer belangrijk proefproject. Ik ga ervan uit dat er een positieve evaluatie zal zijn, in september. Maar hoe dan ook, bij een positieve evaluatie is het zeker mijn bedoeling om het concept ook in andere regio's vorm te geven. Successen ontstaan als partners er echt iets willen van maken. Ik denk dat dit heel beloftevol is voor de toekomst.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik ben blij te horen dat u daar heel positief tegenover staat. Ik vind dat terecht. Zoals u zelf aangeeft, is de succesratio hier heel hoog. Van de zes betrokken mensen zijn er vijf die effectief doorstromen en er zijn er al vier die effectief aan de slag gaan in het onderwijs. Maar tot nu is het nog een heel kleinschalig iets. Het draait echt op de goodwill van enkele mensen binnen de scholengroep in samenwerking met VDAB. Maar het is inderdaad veelbelovend. Daarom vind ik dat wij het project goede kansen moeten geven. Ik reken uiteraard ook op een positieve evaluatie. Ik ben blij te horen, minister, dat u overweegt om het uit te breiden naar andere steden. Ik geloof er echt wel in. Ik heb met die mensen gesproken. Ik zie hoe zij sterk geëngageerd zijn en hoe zij ervaringen hebben opgebouwd. Ik geloof echt dat wij dit op vrij korte termijn zouden kunnen uitrollen.

Er is nog één zaak die mij frappeerde. Het is logisch vanuit het oogpunt van VDAB dat men vandaag enkel kijkt naar mensen die werkzoekend zijn. Maar als je al die moeite doet, waarom zou je dan ook niet mensen die nu een job hebben maar die zouden willen veranderen, ook niet op een of andere manier hierin kunnen betrekken? Dat gaat dan wel wat buiten de VDAB-context, hoewel loopbaanbegeleiding ook wel voor een stuk tot de VDAB-opdrachten behoort. Maar misschien is het wel het overwegen waard om het project open te stellen voor mensen die niet werkzoekend zijn maar eventueel willen veranderen van werk.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Als het over onderwijs gaat, ben ik er graag bij. Minister, het mooiste bericht op 14 februari, op Valentijn, was voor mij de bekendmaking dat het samenwerkingsakkoord van Katholiek Onderwijs Vlaanderen met VDAB uitstekend werkt. Wij moeten dat koesteren. Ik merk dat scholen meer en meer samenwerken met VDAB om vacatures bekend te maken. Maar ik denk dat er daarin nog heel wat winst is te maken. Onderwijs kent VDAB nog te weinig. Hoe

kunnen wij die relatie niet alleen op 14 februari versterken maar het hele jaar door?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: 14 februari was ook voor mij een mooi moment. Het was een samenwerkingsovereenkomst tussen VDAB en Katholiek Onderwijs Vlaanderen op Vlaams niveau, zoals er ook een bestaat voor GO! op Vlaams niveau. Het is goed dat die er nu zijn voor allebei. Maar het INTRO-project is een proefproject, collega Ongena, dat op zich niets met de samenwerkingsovereenkomst te maken heeft.

Het project is nog kleinschalig, zoals u terecht aangeeft, en ik had het ook zelf gezegd. Maar ik zou even willen springen naar de opmerking van collega Vandromme. Ik heb ook enige ervaring als minister van Onderwijs. In de vorige legislatuur hebben we een hele discussie gehad of scholen al dan niet verplicht waren om hun vacatures door te geven aan VDAB. Er werd vanuit het onderwijsveld – en dat is een understatement – koeltjes op gereageerd. Men ging wel zelf rekruteren enzovoort, enzovoort. Maar het is natuurlijk van twee dingen één. Je kunt niet elke dag zeggen 'ja, we hebben mensen te kort', maar dan het kanaal om mensen naar een opleiding toe te leiden dat vandaag in Vlaanderen bestaat, VDAB, niet voluit inzetten.

Daarin zie ik deze legislatuur nu wel een kentering. Ik zie dat VDAB contacten heeft met bijzonder veel scholen in functie ook van de warme overdracht van studenten, het geven van arbeidsmarktinfo, het opleiden van leerkrachten. Er is ook een tiendagenregeling waarbij leerlingen naar de heropleidingscentra van VDAB gaan. Maar je ziet dat de arbeidsmarkt, om het zo duidelijk te zeggen, die een beetje gesloten en verborgen was in het onderwijs, door de arbeidsmarktkrapte helemaal opengebrosen is. Je ziet dat scholen VDAB echt hebben leren kennen. Vandaar dat het, collega Vandromme, echt mijn intentie is om, gebaseerd op succesprojecten zoals deze in Gent, daar nog veel meer op in te zetten.

Maar je hebt dus partners nodig. Het zijn vaak de scholen die ook de leerkrachten die uitgestapt zijn uit het onderwijs het beste kennen. Zij weten waar ze naartoe gegaan zijn. Ze kunnen VDAB de tools geven om met mensen in contact te komen. Je hebt dus dat netwerk nodig om van zulke projecten een succes te maken. Daar wil ik voluit op inzetten. VDAB kan dit niet alleen. Je hebt echt de onderwijsinstellingen nodig. Je hebt de scholen nodig en de brug daartussen kan mee door VDAB gemaakt worden. Alle creatieve voorstellen zijn bij mij welkom om meer mensen naar het onderwijs te trekken. Of de voorstellen nu van meerderheid of oppositie komen, dat is allemaal gelijk. VDAB staat klaar om dit te begeleiden. Maar ze kunnen het niet alleen. Daar gaan we de komende periode op inzetten.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank, er is nog weinig aan toe te voegen. Het is goed dat er een nauwere samenwerking komt tussen onderwijs en VDAB. Specifiek wat dit project betreft ben ik blij dat er toch positief naar gekeken wordt. Noteer mijn suggestie, u bent er niet meer verder op ingegaan, minister, om eens na te gaan of we het ook niet ruimer moeten maken dan louter werkzoekenden, zeker vanuit de creatieve pistes die u aangeeft. Ik ga het zeker verder opvolgen en ik hoop op nieuws dat dit project wordt verdergezet en ook wordt uitgerold in andere steden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het oordeel van het Europees Comité van de Sociale Rechten over onbetaalde stages en de mogelijke gevolgen daarvan voor het Vlaamse activeringsbeleid – 1929 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over onbetaalde stages en het Europees recht – 1935 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kurt Vanryckeghem

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Inderdaad, collega's, we namen kennis van een uitspraak van het Europees Comité van de Sociale Rechten (ECSR) dat heeft geoordeeld dat de onbetaalde stages die in ons land worden aangeboden ingaan tegen het Europees Sociaal Handvest. Het was een vrij strenge uitspraak want men zegt dat jonge mensen vaak als onbetaalde arbeidskracht worden uitgebuit, dat er onvoldoende gecontroleerd wordt op de kwaliteit van de stages en dat dat allemaal de ongelijkheid in de hand zou werken. Dat zijn nogal strenge woorden en daarom begon er meteen een alarmbelletje te rinkelen. Als we onbetaalde stages niet meer mogelijk mogen maken, dan heeft dat misschien wel invloed op allerhande initiatieven die we ook in Vlaanderen nemen door mensen met werkplekklere en dergelijke aan de slag te krijgen. Nu, die uitspraak kwam er na een collectieve klacht van het Europees Jeugdforum. We weten dat ze niet rechtstreeks afdwingbaar is, maar ze heeft toch een zekere morele draagwijdte.

Als we kijken naar de cijfers, dan zien we dat slechts 18 procent van de stages in ons land betaald worden. Deze uitspraak zou potentieel toch wel betrekking kunnen hebben op die 82 andere procenten van de stages, en dat zijn er ongetwijfeld heel veel.

Federaal minister van Werk Dermagne heeft al aangekondigd dat hij in actie zal schieten om de situatie te verbeteren, maar durft zich niet uit te spreken over het gaan naar een verbod op onbetaalde stages. Zoals ik al zei, werken we ook in Vlaanderen met heel veel stages. Sommige daarvan, zoals een individuele beroepsopleiding (IBO) of de toekomstige gemeenschapsdienst, zijn wel betaald. Andere passen in een opleiding en daarvan is ook al gezegd dat de verloning dan eigenlijk in het diploma zit of in het werk dat je daar nadien mee kunt krijgen.

Minister, in welke mate kan de uitspraak van het Europees Comité van de Sociale Rechten ook een invloed hebben op de Vlaamse activeringsmaatregelen en eventueel het beleid van de VDAB inzake werkervaringen?

Hoe schat u dit oordeel in? Wat is uw appreciatie over deze uitspraak?

Uw federale collega Dermagne gaf aan dat hij hierover actie zou ondernemen. Hebt u hierover al overleg gehad? Of zult u dat nog doen?

Tot slot, welke impact kan zo'n eventueel verbod – mocht het tot een volledig verbod komen – op onbetaalde stages hebben op onze arbeidsmarkt?

– Robrecht Bothuyne treedt als voorzitter op.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Collega's, ik sluit graag aan bij de vraag om uitleg van collega Ongena.

De federale overheid wordt op de vingers getikt door het Europees Comité voor de Sociale Rechten, een orgaan van de Raad van Europa, over het aanbieden van onbezoldigde stages. Dat zou immers in strijd zijn met het Europees Sociaal Handvest en het recht op een eerlijke vergoeding. Men geeft aan dat de arbeidsinspectie onvoldoende efficiënt is om zogenaamde nepstages tegen te gaan.

Er werd een klacht ingediend door het Europees Jeugdforum met de steun van verschillende jongerenorganisaties tegen de onbezoldigde stages buiten een schoolse opleiding.

Minister Dermagne stelde – ik citeer – : “Onbezoldigde stages zijn een vorm van deloyale concurrentie, misbruik van jonge werknemers en een manier waarop de ongelijkheid op de arbeidsmarkt vergroot.”

Minister, wat is de impact van deze beslissing van het Europees Comité voor de Sociale Rechten voor Vlaanderen op de instrumenten om mensen te activeren en toe te leiden naar de arbeidsmarkt?

Federaal minister Dermagne gaf aan daarover in overleg te gaan met de regio's. Werde daarover reeds een overleg georganiseerd en wat is de uitkomst daarvan?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, dank jullie wel voor de vragen.

De impact van de uitspraak van het Europees Comité van de Sociale Rechten op werkplekinstrumenten van VDAB zal, zo blijkt uit ons eerste voorlopige onderzoek, eerder beperkt zijn. Ik spreek dan ook uit enige voorzichtigheid, aangezien we nog maar een eerste analyse hebben gemaakt.

Binnen VDAB zien we de inzet van stages in drie contexten. De eerste context is die van de beroepsopleiding. Daar zien we de klassieke opleidingsstage die deel uitmaakt van een ruimer opleidingstraject, vaak in samenwerking met onderwijs, waarbij de incentive in de certificering van de competenties zit. Ook de individuele beroepsopleiding met zijn opleidingsincentive zit in die groep.

Daarnaast is er de context van de trajectwerking waarbij men activerende of competentieversterkende stages inzet in het kader van arbeidsbemiddeling en oriëntatie. Ik denk bijvoorbeeld aan de snuffelstages waarvan ik grote voorstander ben om kort maar doelgericht te proeven van een job.

De derde is de context van de stages op initiatief van de werkgever. Hiervoor is het bezoldigd instrument van de beroepsinlevingsstage (BIS) geoperationaliseerd.

Op 6 juli 2018 hebben we werkplekieren hervormd. Daardoor is er in de vorige legislatuur al voor gekozen om cursistenvergoedingen toe te kennen aan alle klanten die een stage lopen binnen de opleidings- en trajectcontext. Een tussenkomst in de verplaatsings- en kinderopvangkosten garandeert zo een kosteloze stage. We geven een vergoeding onder een andere vorm.

Collega Ongena, u vraagt ook naar mijn visie omtrent het principe van onbetaalde stages. Zoals geschetst, maak ik een onderscheid tussen stages die passen binnen een opleiding, of trajectwerking voorzien van een opleidingsplan waarin specifieke competenties worden aangeleerd of verscherpt. In dat geval bestaat de vergoeding van de stagiair in het opdoen van een relevante werkervaring onder deskundige begeleiding, met het oog op het behalen van een diploma of andere kwalificatie. Dat is deel één.

Het is anderzijds een heel andere situatie als jongeren stage lopen buiten een opleidingstraject, omdat met dat soort stages een beperkt aantal werkgevers de verwachting schept dat jongeren de ene na de andere stage moeten aaneenrijgen om toegang te krijgen tot een beperkt aantal felbegeerde arbeidsplaatsen. In die context vind ik de kritiek van onze Jeugdraad en het Europees Comité voor de Sociale Rechten absoluut terecht. Het kan niet de bedoeling zijn dat onze jongeren na hun studies en stages altijd opnieuw onbezoldigd aan de slag moeten. Dat werkt ongelijkheid in de hand. Enkel jongeren met een sterk netwerk kunnen die stages volhouden en komen nadien in aanmerking voor de betere banen. Arbeidsbemiddelaars mogen om die reden in Vlaanderen dan ook geen vergoeding vragen van werkzoekenden. Betalen om te mogen werken, dat kan absoluut niet.

Wat tot slot de vragen over de contacten met het federale niveau betreft: wij hebben zelf niet gewacht en hebben die problematiek onmiddellijk aangekaart bij het kabinet van collega Dermagne. Minister Dermagne heeft mij daar ook schriftelijk op geantwoord. In de brief heeft hij bevestigd dat hij alles in het werk zal stellen om dergelijke praktijken tegen te gaan. Onze diensten staan absoluut ter beschikking. Het is in elk geval wenselijk om te bekijken op welke manier we op dat vlak intensief kunnen samenwerken. Onze inspectiediensten kunnen bijvoorbeeld samenwerken inzake controles op onbetaalde stages. Ik heb die boodschap en die bereidheid ook overgemaakt aan het kabinet van collega Dermagne.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank u wel voor het antwoord, minister. Ik ben natuurlijk al tevreden dat onze officiële stages vanuit VDAB en dergelijke dan toch in orde zijn, volgens het eerste, beperkte onderzoek dat u hebt gevoerd. Er is dus geen probleem voor snuffel- en andere stages. Het is al goed nieuws dat we daar niet in de problemen gaan komen.

Maar zoals u zelf zegt, zijn het vaak stages die buiten een opleidingscontext plaatsvinden. De uitbuiting die daar plaatsvindt, moeten we echt een halt toeroepen. Daarom ben ik ook blij dat u de intentie hebt om goed samen te werken met het federale niveau en dat u uw diensten hebt aangeboden om daar de controles op te voeren. Ik denk dat het echt noodzakelijk is bij hetgeen hier soms gebeurt, waarbij jongeren van de ene stage naar de andere moeten gaan en daar niet voor betaald worden. Meer nog, vaak moeten ze daar kosten in steken. Dat is iets dat we niet kunnen aanvaarden. Het is dus goed dat u daarin samenwerkt. Ik heb eigenlijk geen bijkomende vragen.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Bedankt voor het antwoord, minister. Ik ben alvast blij dat bij die eerste screening naar boven komt dat er een beperkte impact is. Ik vind het ook redelijk positief dat u zelf contact hebt opgenomen met de federale minister om niet te blijven wachten, dat hij het initiatief neemt en dat Vlaanderen eigenlijk voor is.

Die onbezoldigde stages vormen soms ook een onderdeel van een opleiding. Het feit dat dat onbetaald is, kan werkgevers ook over de streep halen om tijd en energie te investeren in stagiairs. Ik denk dat we er soms te veel van uitgaan dat stagiairs goedkope, onbetaalde werkkrachten zijn. Ik vond de uitspraken van federaal minister Dermagne dan ook een beetje eenzijdig en ongenueanceerd. We weten immers dat werkgevers doorgaans wel veel tijd moeten investeren in stagiairs. We kennen allemaal de goede stages en de succesverhalen. Het loont om daarin te investeren en dat leidt wel tot effectieve tewerkstellingen. In dat opzicht is dat wel een wederzijdse win-winsituatie.

Het feit dat de stage onbezoldigd is, geeft ook wel de motivatie en de gedrevenheid van de stagiairs aan om in de eerste plaats bij een bepaald bedrijf te gaan bijleren. Natuurlijk zijn er grenzen en kan het ook nooit de bedoeling zijn dat mensen gedurende een zeer lange tijd een stage volgen en daarmee eigenlijk meedraaien als een gewone werkkraft. Ik sluit me daar graag aan bij de opmerking van collega Ongena. Mijn vraag is dus veeleer hoe dat spanningsveld kan worden bewaakt.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik dacht eigenlijk dat zowel de heer Ongena als mevrouw Claes meedingen in de redenering om het verschil te maken tussen stages als vorm van opleiding en andere stages. Ik heb eigenlijk geen aanvullende vragen gehoord. Op het einde heb ik wel de mond van mevrouw Claes zien bewegen, maar ik hoorde niets. Er moet iets fout gelopen zijn in de verbinding.

De voorzitter: Mevrouw Claes had wel degelijk nog een vraag gesteld.

Allessia Claes (N-VA): Het kan niet de bedoeling zijn dat die stagiairs voor een lange periode onbezoldigd in een bedrijf aan de slag gaan en meedraaien als een gewone werkkraft. Hoe kunnen we dat spanningsveld goed bewaken?

Minister Hilde Crevits: Je hebt twee soorten. Er is de stage die deel uitmaakt van een opleiding en die leidt tot een certificaat. Je hebt dan de andere die onbezoldigd zijn, maar die mogen niet. Dat vraagt samenwerking tussen onze inspectiediensten. Daarover gaat net de brief die ik aan minister Dermagne heb geschreven, dat dit niet meer mag. En ik heb gevraagd hoe we dit samen zullen aanpakken om te vermijden dat het gebeurt.

Ik vind de kritiek van de jongeren ook terecht. Ofwel is het een deel van hun opleiding, ofwel is het in het kader van een inschakeling bij VDAB, maar daar is nog altijd een vergoeding voorzien onder de vorm van tegemoetkomingen voor van alles en nog wat. Het gaat over de andere stages. Die kunnen in principe niet meer. We moeten dan ook duidelijk maken aan bedrijven dat dit niet meer kan en er moet tegen opgetreden worden. Dat is althans mijn redenering.

De voorzitter: Ik veronderstel dat dit voldoende duidelijk was.

De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dat spanningsveld is er zeker, maar zoals de minister aangeeft, zijn er heel veel mogelijkheden om binnen bepaalde opleidingstrajecten stages te volgen, en die passen ook in de uitspraken die het comité heeft gedaan. Ik denk dat we er echt over moeten waken dat we jongeren maximaal in die systemen inschakelen en op die manier beschermen tegen misbruiken, want die zijn er en die moeten we echt aanpakken.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord

Allessia Claes (N-VA): Ik sluit graag aan bij de slotbemerking van de heer Ongena. Ik kan me daar helemaal in vinden.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het garanderen van kwaliteitsvolle dienstverlening en eerlijke concurrentie bij barbierszaken – 1919 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, dit is een thema waarover we het al een paar keer hebben gehad en waarover ik een aantal schriftelijke vragen heb gesteld.

Ruim een jaar geleden heb ik in deze commissie de problematiek van de wildgroei aan kappers- en barbierszaken in Brugge aangekaart. Toen bleek uit controles dat de voorschriften en de regels inzake tewerkstelling, sociale zekerheid en voedselveiligheid niet altijd correct worden nageleefd. De helft van de gecontroleerde zaken was immers niet in orde. En de kwaliteit van de dienstverlening was zeer bedenkelijk. We merkten op dat er in sommige zaken bepaalde nevenactiviteiten worden ontwikkeld die niet de bedoeling zijn. De situatie vandaag is onveranderd gebleven.

Naar aanleiding van mijn vraag om deze problematiek aan te pakken heeft het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) in 2020 een gespreksronde gedaan met de verschillende sectoren inzake de impact van de vereenvoudiging van de toegang tot zelfstandige beroepen. U gaf eind 2020 aan dat de beroepsfederatie van kappers- en barbierszaken ondervond dat het voor kappers die de regelgeving wel correct respecteren, onmogelijk is om de lage prijzen te hanteren van die bedenkelijke barbierszaken. Ik pleit nogmaals om te waken over de kwaliteitsgarantie en over eerlijke concurrentie in alle sectoren.

Uit het antwoord op mijn schriftelijke vraag van eind oktober 2021 bleek uit de voorlopige cijfers dat er 29 controles werden uitgevoerd bij kappers- en barbierszaken, tegenover 52 in 2020. Er wordt wel degelijk gecontroleerd. Om de wildgroei aan te pakken heb ik de minister opgeroepen om de controles op te drijven en hiervoor een totaalplan uit te werken, samen met de Vlaamse inspectiediensten, de federale controlediensten, zoals de Dienst Vreemdelingenzaken, en de lokale besturen, die daar natuurlijk ook een belangrijke rol in spelen.

Minister, wat waren de eindconclusies van het rapport van VLAIO?

In hoeverre is er een oorzakelijk verband tussen het afschaffen van de vestigingswetten en de kwaliteitsvermindering?

Wat is de impact van de afschaffing van de vestigingswetten op een gelijk en fair speelveld in de verschillende sectoren, en in bijzonder de sector van kappers en barbiers?

Welk gevolg werd er gegeven aan dit rapport? Welke beleidsinitiatieven hebt u verder nog genomen? Hebt u hierover contact genomen met het federale niveau?

Kunt u de laatste stand van zaken geven omtrent de controles in 2021 en de voorlopige controles in 2022? Hebt u een totaalplan uitgewerkt? Welke tendens ziet u zowel in Vlaanderen als specifiek in Brugge? Wat was het resultaat van deze controles en hoe evalueert u dit?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw De Vreese, dank u wel voor uw volgehouden aandacht voor onze barbiers.

Zoals u weet, ligt mijn kapper mij ook heel nauw aan het hart. Naar de kapper gaan is een van mijn favoriete hobby's. Ik ben blij dat de sector opnieuw op volle toeren draait, dat is positief.

Eind 2020 bezorgde VLAIO mij het verslag van een gespreksronde met de beroepsfederatie van kappers- en barbierszaken. De doelstelling daarvan was om te horen hoe de sector zelf de vereenvoudiging van de toegang tot het beroep ervaart.

Welke zijn de conclusies? De federatie benadrukte zelf eerst en vooral de nood aan een neutraal en kwaliteitsvol opleidingsaanbod, zowel voor specifieke technische vaardigheden als voor algemene vaardigheden op vlak van bedrijfsvoering. Met 'neutraal' bedoelen zij grondige opleidingen die technieken en vaardigheden aanleren, los van 'privéscholen' die mensen korte opleidingen verkopen waar ze zogezegd in enkele weken het beroep van kapper kunnen aanleren. De sector stelde een daling vast van de instroom aan kandidaten die nog een volledige basisopleiding van kapper, met voldoende aandacht voor theorie en praktijk, willen volgen.

Er is een zeer sterke gedragenheid voor het systeem van duaal leren, met daarbij de vraag om meer aandacht te geven aan bedrijfsmanagement in de leerprogramma's.

De sector benadrukt verder het belang om de kennis van bestaande regelgeving, ter bescherming van de consument, de volksgezondheid en het milieu, over te brengen op mensen die het beroep uitoefenen. Omdat de kennis van preventie en welzijn van jongs af aan geleerd dient te worden, sloot de sector reeds met de Vlaamse overheid een sectorconvenant levenslang leren af en voorziet ze hierover opleidingen in het onderwijs.

De sector was van mening dat de handhaving te veel gericht is op gekende bedrijven en te weinig op nieuwe bedrijven die zouden starten zonder kennis van zaken en zonder investeringen. Bijkomende initiatieven vinden zij noodzakelijk voor starters en ondernemingen waar weinig of geen controle op zou zijn. Daar kom ik op terug.

We hebben deze bekommernissen ook ter harte genomen, ten eerste in de afspraken die we gemaakt hebben met Syntra, die precies de neutrale, grondige opleidingen aanbieden waar de sector om vraagt. Ten tweede hebben we de handhaving vorig jaar verder versterkt.

Het aandachtspunt is vooral starters met dezelfde ingesteldheid als de bestaande ondernemers in de sector te krijgen en een voldoende ruim aanbod aan geschoold personeel te hebben. In de mate dat bijvoorbeeld buitenlanders instromen, is er nood aan voldoende begeleiding omdat deze nieuwkomers soms onvoldoende de eigenheid van het voeren van een bedrijf in Vlaanderen begrijpen. Hier is vooral bijscholing nodig, parallel met het opstarten van de zaak en de opbouw van sociaal kapitaal.

We werken actief op die fronten, ten eerste via de talrijke begeleidingen die we in de markt zetten voor ondernemers via de partners UNIZO, het Neutraal Syndicaat voor Zelfstandigen (NSZ) en het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka), waarmee we samenwerken in het contract ondernemerschap. Ten tweede zetten we met Syntra een uitgebreid en degelijk aanbod aan beroepsopleidingen in de markt, waar hoofdzakelijk ondernemers uit de sector zelf digitaal of fysiek voor de klas staan.

Zoals u weet was de herziening van de vestigingsreglementering nodig op basis van een Europese richtlijn die begin 2016 in werking trad. Concreet creëerde deze richtlijn een eenvoudige toegang tot het beroep in Vlaanderen voor buitenlandse –

Europese – ondernemers, waar de toegang tot het beroep minder of niet georganiseerd wordt. Soms is het dus elders veel eenvoudiger dan voor de Vlaamse ondernemers onder de vestigingswetgeving. Ik wil er overigens op wijzen dat landen waarmee wij onszelf graag vergelijken als het op economisch of innovatiebeleid aankomt, zoals Zwitserland, Zweden, het Verenigd Koninkrijk, Noorwegen, Nederland, Luxemburg of Finland, geen toegang tot het beroep van kapper organiseren. Ook landen als Roemenië, Bulgarije, Denemarken, Ierland, Estland, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Portugal of Spanje organiseren dit niet.

Dat wil zeggen dat de binnen de Europese vrije ruimte actieve kappers ook in Vlaanderen actief moeten kunnen zijn, zonder dat zij gevraagd kunnen worden om aan de Vlaamse vestigingswetgeving te voldoen. Ik hoop dat u mij begrijpt. Er is vrij verkeer. Er zijn heel veel landen waar er geen voorwaarden zijn. Die mensen kunnen zich hier vestigen. Voor onze Vlaamse kappers zou dat eigenlijk een nadeel zijn, dat zij dat niet kunnen en anderen wel.

Vorige week gaf ik uitleg over de vestigingswetgeving naar aanleiding van de Pano-reportage over misbruiken in de bouwsector. Die kun je ook hierop toepassen. De slotsom is dat de regelgeving niet alleen geen meerwaarde meer opleverde, maar vooral het ondernemerschap afremde en Vlaamse ondernemers benadeelde tegenover de Europese collega's.

Dan kom ik tot uw vierde vraag. Zoals ik al gezegd heb, was het nodig om sterk te investeren in opleiding en levenslang leren. Dat doen we. Er zijn ook de sectorconvenanten.

Dat brengt me tot het belangrijke punt van de controles. Ik heb nog geen cijfers voor 2022, maar in 2021 heeft de Vlaamse Sociale Inspectie dertig kapperszaken gecontroleerd. De meeste controles gebeurden in samenwerking met de federale inspectiediensten. Zoals u wellicht weet, collega De Vreese, heeft Vlaanderen enkel een bevoegdheid als het om arbeids- en beroepskaarten gaat. Dat is het enige wat wij kunnen controleren.

Cijfers over het aantal uitgereikte arbeids- en beroepskaarten nuanceren die zogenaamde wildgroei toch wel. In de laatste 3 jaar hebben zich 56 zelfstandigen van buiten de Europese ruimte in Vlaanderen gevestigd: 14 in 2019, 23 in 2020 en 19 in 2021. Voor werknemers zijn er 16 aanvragen geweest voor kapper/barbier waarvan we er slechts 6 goedgekeurd hebben. Ook uit de starterscijfers blijkt geen wildgroei. Er is de voorbije 5 jaar een toename van het aantal kappers met 12 procent, maar die aangroei ligt lager dan de algemene toename van het aantal ondernemingen.

Het aantal door de Vlaamse Sociale Inspectie vastgestelde inbreuken is ook zeer beperkt. Op de regelgeving inzake beroepskaarten werd 1 inbreuk vastgesteld in 2021 en bij 1 controle werd het toezicht verhinderd. De meeste gecontroleerde personen beschikken dus over de Belgische nationaliteit of zijn in het bezit van een Belgische verblijfsvergunning die hen vrijstelt van een arbeids- of beroepskaart. Nochtans neemt onze inspectie deel aan gezamenlijke controleacties wanneer er vermoedens zijn dat er buitenlandse personen zullen worden aangetroffen. U geeft in uw vraag aan dat er in 2020 meer controles waren, namelijk 52. Dat klopt, en die hebben geleid tot de vaststelling van 1 inbreuk: 1 zelfstandige zonder geldige Belgische verblijfsvergunning en zonder geldige beroepskaart.

Deze cijfers tonen aan – maar ik ben voorzichtig, collega De Vreese – dat de misbruiken zich dus niet lijken te situeren op vlak van de Vlaamse regelgeving. Als u zegt dat de regels niet nageleefd worden door de helft van de kapperszaken, dan denk ik dat dat eerder betrekking heeft op het arbeids- en sociaalrechtelijke luik, waarvoor de federale overheid bevoegd is. Als u daar concrete aanwijzingen voor

hebt, kunt u dit melden aan ons kabinet of aan de controlediensten, want ik vind dat wel belangrijk. Maar dat is niet mijn bevoegdheid.

Met slechts twee op de dertig gecontroleerde kapperszaken die na een doelgerichte controle in overtreding blijken te zijn, is het momenteel niet aangewezen om het toezicht op de naleving van de Vlaamse regelgeving op te drijven. In vele andere sectoren ligt die verhouding hoger. De regelgeving moet correct gehandhaafd worden, maar de handhaving zelf moet natuurlijk ook correct gebeuren.

Ik neem uw opmerkingen sowieso ter harte en we zullen de vinger aan de pols houden via de gezamenlijke controleacties met de federale inspectiediensten. Zij bepalen de acties die in de sectoren plaatsvinden.

Voor mij is het natuurlijk ook van belang om de sectorfederatie zelf te confronteren met deze resultaten. Wij blijven uiteraard in overleg met hen om te bekijken of ze akkoord gaan met onze aanpak.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Bedankt, minister, voor uw uitgebreid antwoord. Ik denk dat er inderdaad zeker nood is aan een goed, neutraal opleidingsaanbod. U zegt daar ook op in te zetten en veel belang te hechten aan duaal leren en de kennis van de bestaande regelgeving. Ik denk dat het daar schort aan bepaalde zaken: mensen starten een zaak op maar weten eigenlijk niet goed waar ze allemaal aan moeten voldoen en passen de regels niet toe. Op die manier krijg je oneerlijke concurrentie tussen die verschillende zaken.

En dat is natuurlijk een doorn in het oog van de mensen die zich wel aan elke regel houden, en terecht. Aangezien het voor iedereen een zeer moeilijke periode geweest is, leeft dat misschien nog meer. Die controles zijn op dat vlak ook belangrijk. U geeft het ook terecht aan. Vlaanderen heeft daar maar een beperkte bevoegdheid in. Ik vind dat zeer jammer. Ik hoop dat we daar binnenkort veel meer bevoegdheid in krijgen, zodat we dat zelf meer in handen krijgen, zodat we ook een beter overzicht kunnen krijgen over wat er nu precies allemaal fout loopt in de sector.

Minister, ik weet dat er in Brussel gewerkt wordt via coöperaties die mensen uit dat zwart werk, uit dat illegaal circuit proberen te halen want er is wel degelijk een probleem op dat vlak. Dat is misschien een initiatief dat u eens verder kunt bekijken. Ook al draait het daar vooral op uit dat die coöperatie aan de mensen leert wat de verschillende regelgeving is en ze zet hen eigenlijk op weg om op een reguliere manier een zaak uit te baten.

Volgens mij is er dus een gestructureerde aanpak nodig, een aanpak op de verschillende niveaus zolang het nog nodig is. Ik ga er mijn hoop op zetten. We moeten dat dan maar in de toekomst gaan zien. Dat is natuurlijk niet enkel en alleen van toepassing op de kappers en barbiers. Ik haal dat er nu uit omdat er in Brugge een heel specifieke case van is. Maar ook voor carwashes, wasserettes, nachtwinkels, enzovoort, waar toch wat vragen gesteld kunnen worden bij de prijzen die gehanteerd worden, en er in de sector toch sprake is van oneerlijke concurrentie met zaken die zich wel aan de wetgeving houden, moeten we daar ook vanuit Vlaanderen voldoende aandacht hebben om een structurele aanpak te voorzien, zodat we daar naar een eerlijke markt kunnen gaan.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Vreese, ik begrijp uw bezorgdheid. Ik vind het ook zeer belangrijk dat zwartwerk streng aangepakt wordt. We hebben een uitgebreid aanbod. Ik wil daar ook met de federale collega's over overleggen. U

verwees naar een traject in Brussel. We zullen dat ook eens bekijken. Het is zeer belangrijk, zoals u zelf zegt, om startende ondernemers vooral zeer goed te informeren over alle regelgeving, zodat ze ook een correcte prijszetting kunnen doen. Onze inspecties werken echt goed samen rond zwartwerk. Ik heb de cijfers meegegeven. Maar zoals gezegd is het voor mij zeker goed om eens te kijken naar de manier waarop Brussel ermee aan de slag gaat. Er zijn ook andere zorgenkindjes. Ik wil dat ook meegeven. Zo zijn er onder andere de carwashes waar ook een bijzonder toezicht voor noodzakelijk is. We kennen de problemen die er zijn.

Hopelijk bent u tevreden over wat de opleidingen betreft omdat we echt een breed, laagdrempelig aanbod aan opleidingen hebben. Er is ook een aanbod voor pre-starters. VLAIO werkt zeer goed samen met de activiteitencoöperaties, ook om mensen die kwetsbaarder zijn in een veilige context te laten werken.

Collega De Vreese, zoals u weet heb ik niet veel praktijkervaring met barbiers, want ik ben daar niet de meest welgekomen persoon om mij te laten behandelen. Ik heb er ook geen nood aan.

De voorzitter: Niemand had dat ook geïnsinueerd, minister.

Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, ik denk dat ik gelezen heb dat u naar een kapperszaak in het Brugse gaat. U bent daar in zeer goede handen.

Wat die kwetsbare mensen betreft, ik had het gisteren ook al even kort vermeld in de plenaire vergadering en in de vraag vandaag over Oekraïne en de mensen die hier toekomen. Die is uitgesteld omdat we gisteren het debat hadden. Maar ik heb gisteren mijn bezorgdheid geuit – en ik wil die hier graag nog even herhalen – over heel wat kwetsbare mensen die hier zullen toestromen, mensen die hier ook zullen zoeken naar een inkomen en op onze arbeidsmarkt terecht komen. En waar kwetsbare mensen zijn, wordt er jammer genoeg ook misbruik van gemaakt. Ook daar zal de inspectiedienst heel wat werk aan de winkel hebben om dat goed in de gaten te houden. Minister, ik ben er volledig van overtuigd dat u ook daar als minister zeker de nodige prioriteit aan zult geven, samen met minister Demir, die ook verantwoordelijk is voor verschillende inspectiediensten onder Justitie, en met de Vlaamse Regering.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de huidige stand van de economische steunmaatregelen – 1939 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, met de huidige nieuwe crisis zou men vergeten dat er ooit corona was. Nu de cijfers naar beneden gaan en zelfs stagneren en we intussen in code geel zitten, heeft dat uiteraard ook gevolgen voor de economie. We merken dat mensen zich weer veel meer op hun gemak voelen en zich opnieuw, ook economisch, terug beginnen te gedragen als voor corona.

Dit heeft echter ook gevolgen voor de verschillende steunmaatregelen die voorzien zijn en waren voor ondernemingen in moeilijkheden. Wanneer de economie zich

opnieuw herstelt, is het de bedoeling dat we ook de steunmaatregelen beginnen af te bouwen. Wat we daarbij echter nooit mogen vergeten, is dat de economie niet voor elke sector op hetzelfde moment weer bloeit. We zullen dus gericht moeten kijken voor hulp, onder gelijk welke vorm, naar die sectoren die nog steeds op hun tandvlees zitten. De eventsector en de hotelsector zijn er twee voorbeelden van.

Momenteel, of in de toekomst, kunnen Vlaamse ondernemers in moeilijkheden nog steeds een beroep doen op drie Vlaamse steunmaatregelen: het Vlaams Beschermingsmechanisme 11, de overbruggingslening en de Globalisatiepremie.

Minister, liggen er al plannen op tafel voor een vervolg van het Vlaams Beschermingsmechanisme? Een Vlaams Beschermingsmechanisme 12 voor de periode januari tot juni bijvoorbeeld?

Zijn er plannen om na de bestaande maatregelen te kijken naar steun op maat van bepaalde sectoren? Of hoe ziet het verdere verloop van steun eruit?

Hoe verloopt de uitbetaling van de voorgaande steunmaatregelen? We horen vanuit het veld dat de uitbetalingen zeer vlot verlopen, echter bij de Globalisatiepremie loopt het wat moeizamer. Is er hier een bepaalde oorzaak voor? Hoe ziet de uitbetalingstermijn van de Globalisatiepremie en de huidige premies eruit?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, tussen het moment waarop deze vraag werd ingediend en vandaag, wanneer ik het antwoord kan formuleren, ligt een hele tijdspanne waarin ook heel wat is gebeurd. Ik geef u de chronologie mee.

Op 4 februari 2022 keurde de Vlaamse Regering, op mijn voorstel, het Vlaams Beschermingsmechanisme 12 principieel goed. Het betreft de ondersteuning van de meest getroffen sectoren die ook in het eerste kwartaal 2022 nog deels te lijden hebben onder ingrijpende exploitatiebeperkingen ingevolge de opgelegde coronamaatregelen. Het Overlegcomité besliste om vanaf 28 januari de coronabarometer in te voeren met als startpunt 'code rood'. Dit stelde ons al in staat enkele van de maatregelen af te bouwen. Hierdoor waren nog enkel discotheken en dancings verplicht gesloten. Ondertussen hebben we de overgang gekend naar code oranje en is ook het nachtleven sinds 18 februari 2022 terug open; ook in andere sectoren was er sprake van aanzienlijke versoepelingen. Nu we sinds 7 maart zijn overgegaan naar code geel, wordt de subsidieperiode voor alle sectoren en activiteiten gestopt.

Inmiddels verkreeg het steunbesluit ook de Europese goedkeuring. Ik zal het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) dan ook voor definitieve goedkeuring aan de Vlaamse Regering van 11 maart voorleggen. Daarbij zal ik ook de lijst met de subsidieperiode van de in aanmerking komende sectoren aanpassen aan de ingevoerde versoepelingen.

Zoals reeds gezegd, hebben we nu nog het Vlaams Beschermingsmechanisme 12 voor het eerste kwartaal van 2022. Dit was al specifiek op maat van de meest getroffen sectoren. Omdat we ondertussen de code geel hebben geïmplementeerd, zijn verdere steunmaatregelen overbodig geworden. Er zijn immers geen exploitatiebeperkingen meer die tot substantieel omzetverlies aanleiding geven.

De Vlaamse Regering had zich einde 2021 ook geëngageerd voor een globalisatiemechanisme over 2021 voor deze ondernemingen en sectoren die zeer zware verliezen hebben geleden gedurende een lange periode in 2021. De teksten voor deze regeling worden op dit moment opgesteld. Ik ga ervan uit dat ik zeer binnenkort met een ontwerp van besluit naar de Vlaamse Regering kan gaan. Het globalisatiemechanisme zal het snelle herstel van de meest getroffen bedrijven en sectoren ondersteunen.

Ik kom tot de vraag over de uitbetaling. Collega's, het globalisatiemechanisme kon worden ingediend vanaf 1 april 2021 tot en met 30 september. Er werden 861 aanvragen ingediend, waarvan 456 in de maand september zelf. Ondertussen werden al 325 aanvragen goedgekeurd en uitbetaald en 281 aanvragen geweigerd.

Collega Vanryckeghem, het is absoluut correct dat het langer duurt. Maar het dossier moet ook een zwaarder proces doorlopen en dat heeft verschillende redenen.

Ten eerste, de maatregel is bijzonder selectief en wat komt is een extra bovenop de al toegekende coronasteun in 2020.

Ten tweede, het gaat hier om zeer hoge steunbedragen, tot een maximum van 2 miljoen euro.

Ten derde, het globalisatiemechanisme vraagt een arbeidsintensieve dossierbehandeling waarbij enorm veel voorwaarden moeten worden afgetoetst op basis van boekhoudkundige stukken.

Ten vierde, de maatregel is aangemeld onder de Europese tijdelijke kaderregeling COVID-19, punt 3.12 waaraan strikte Europese voorwaarden verbonden zijn. Het gaat om een steuntoekenning op basis van een officieel neergelegde jaarrekening bij de Nationale Bank van België, waaruit blijkt dat de onderneming effectief een boekhoudkundig verlies geleden heeft. Hierbij moet worden gecontroleerd of de steunaanvragers niet al voor het uitbreken van de coronacrisis in moeilijkheden verkeerden.

In de praktijk heeft het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) moeten vaststellen dat heel wat ondernemingen pas laattijdig een jaarrekening hebben neergelegd waardoor de afronding van de dossierbehandeling vertraging heeft opgelopen. In een heel aantal situaties moet VLAIO ook bijkomende info opvragen bij de onderneming, wat ook weer tot vertragingen leidt.

VLAIO voorziet in ieder geval de behandeling van de dossiers waarvoor alle boekhoudkundige stukken voorhanden zijn te kunnen afronden tegen eind maart. Zodra een aanvraag is goedgekeurd, wordt de steun binnen gemiddeld twee dagen uitbetaald.

Collega's, dit is een uitzonderlijke procedure. Ik erken natuurlijk dat, wanneer je het als onderneming gewoon was om onder de vorige beschermingsmechanismen te vallen, dit helemaal anders is. Maar het gaat over hoge bedragen. En u zou het mij bijzonder kwalijk nemen als onze inspecteurs zich enkel en alleen zouden laten leiden door snelheid en niet door grondigheid. Want omdat het om zulke hoge bedragen gaat, moeten we ons hier echt beperken tot die ondernemingen die aan een aantal selectieve en strikte voorwaarden voldoen, wat een grondige en manuele controle noodzakelijk maakt. Ik hoop dat er daar wat begrip voor is. Ik was onlangs aanwezig op een vergadering, samen met u, collega Vanryckeghem. Ik heb toen met een aantal ondernemers gesproken die aangaven dat het globalisatiemechanisme er nog niet was. Maar het bleek altijd te gaan om dossiers waarvoor extra informatie moest worden gevraagd. Daar moet wat begrip voor zijn.

Omgekeerd heb ik er dan ook wel begrip voor dat het gaat om bedrijven die pre-corona gezond waren. Denk maar aan grote hotels, aan mensen die zware investeringen hebben gedaan en plots geen klanten meer hebben en die de covidsteun echt nodig hebben om te kunnen overleven.

Ik heb een enorme appreciatie voor de medewerkers van VLAIO en de wijze waarop zij elke dag opnieuw met man en macht werken om die dossiers correct af te handelen.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik deel uw appreciatie voor de mensen van VLAIO die daar, net zoals u, ontzettend veel inspanning voor hebben gedaan. Maar het zou inderdaad goed zijn om te bekijken of die globalisatiepremie indien mogelijk iets vroeger kan worden uitbetaald. U weet dat de hotelsector en de eventsector mij heel na aan het hart liggen. Het water komt heel wat mensen uit die sectoren nog steeds tot aan de lippen.

Minister, ik heb een bijkomende vraag over een onderwerp dat ook aan bod is gekomen in het gesprek met die sectoren, namelijk het personeelstekort. Heel wat mensen hebben die sectoren verlaten tijdens de lockdownperiode en zijn naar andere sectoren getrokken. Wordt de zoektocht naar werknemers voor de eventsector, die toch een heel brede lading dekt, en ook de hotelsector en de horecasector, verder geïntensifieerd?

Ik dank u alvast voor uw antwoord op deze bijkomende vraag.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, het gaat over hoge bedragen. De Vlaamse Regering heeft inderdaad telkens opnieuw de Vlaamse beschermingsmechanismen uitgewerkt, maar ik ben het er volledig mee eens dat dit grondig en efficiënt moet gebeuren.

De heer Vanryckeghem gaat dieper in op het feit dat er een tekort is aan personeel in de evenementensector. Ik had daar ook een vraag om uitleg over ingediend en die zou volgende week op de agenda komen, maar die zal waarschijnlijk vervallen als dit nu al aan bod komt.

Ik heb daar een voorstel in gedaan. In Nederland is er een platform, een website, waarop alle banen in de sector verzameld zijn, of dat nu eerder horecagerichte taken zijn, of bewaking of beveiliging enzovoort.

Minister, wat is de stand van zaken? Wat kan er binnen de evenementensector nog worden gedaan om die jobs in te vullen? Wilt u bekijken of het opportuun is om in Vlaanderen dergelijk initiatief op te zetten?

De voorzitter: We waren net aan het twijfelen over de agenda van volgende week, maar dat probleem is dus opgelost.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Jullie gaan er allemaal van uit dat ik zomaar uit de losse pols op al jullie vragen om uitleg kan antwoorden. Dit is nu wel iets speciaal, mevrouw De Vreese, omdat ik met de sector heb samengezeten een paar dagen geleden. In die zin zit het gesprek mij nog vrij fris in het geheugen.

Mijnheer Vanryckeghem, ik kom eerst tot de budgetten. We zijn ervan uitgegaan dat corona sneller achter ons zou liggen. Door de golf in 2021 keek men uit naar de globalisatiesteun om ook wat liquiditeitsnoden in te vullen. Ik heb begrepen dat u ook alle begrip hebt voor het feit dat de controles grondig moeten gebeuren.

Dan kom ik tot de vragen met betrekking tot de events. We zijn op dit ogenblik in overleg over kortlopende opleidingsmodules voor eventmedewerkers in samenwerking met SYNTRA, omdat we denken dat dit wel een meerwaarde kan betekenen. Op dit ogenblik hebben we goede tools bij VDAB om vacatures en werkzoekenden te matchen. Ik weet dus niet of we bijkomende sectorale initiatieven moeten nemen.

Wat misschien wel een goed idee zou zijn – u verwees er ook naar –, is om op de webpagina van VDAB een speciale plaats rond events te hebben. In het overleg met de eventsector heb ik gemerkt dat ze aan het zoeken zijn hoe ze zich beter kunnen verenigen. Ze hebben geen paritair comité. U weet dat Nederland een systeem van loonsubsidies heeft. Dat zou nuttig kunnen zijn, maar wij kennen dat niet. Wij kennen dan weer de tijdelijke werkloosheid.

Ik heb deze week aan de eventsector voorgesteld of het niet nuttig zou zijn dat we iemand aanduiden die – we gaan vermoedelijk heel goede maanden tegemoet voor de eventsector –, net in die maanden dat het goed gaat, zou kunnen bekijken wat de problemen waren, wat er beter kan, of er een paritair comité kan komen, of dat nodig is, of er in de NACE-codes (Nomenclature Générale des Activités Économiques dans les Communautés Européennes) wat properheid kan worden gebracht, of loonsubsidies nuttig zouden zijn om mensen in de sector te houden in periodes van tijdelijke werkloosheid. Ik zou uw vraag aan die agenda kunnen toevoegen om te horen of VDAB daar extra initiatieven rond moet nemen.

Er is een groot tekort. Ik denk dat er de grootste nood is aan kortlopende opleidingsmodules, maar ik neem het op met de sector.

Ik luister ook graag naar jullie reactie op het voorstel om iemand aan te duiden – Vlaams of federaal dan – die kan bekijken of het mogelijk is om die zeer gevarieerde sector, ook in momenten van crisis, uit één mond te laten spreken. Dat zal moeilijk zijn, want dat gaat van een houtbewerker over de klankman tot de artiest die optreedt. Het is een heel heterogene sector, maar die nu enorm veel last heeft van mensen die eruit gestapt zijn als gevolg van wat is gebeurd. Ze hebben bijvoorbeeld een job kunnen vinden in de houtsector met heel regelmatige uren en waarin ze meer verdienen. Je voelt dat men daar wat tegen de limieten aanzit. Daarom doe ik het voorstel om zo'n persoon aan te stellen die een ronde doet om te bekijken hoe het beter kan.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Dank u wel, minister. Ik denk dat het laatste wat u zei, een bijzonder goed idee is. Ik hoop dat u daar ook werk van zult maken. Zowel de hotel- als de eventsector waarderen uw inspanningen heel erg. Het is belangrijk dat we beseffen dat de naweën van corona nergens zo groot zijn als in die twee sectoren. Dat mogen we niet vergeten. Tegelijkertijd moeten we heel goed beseffen dat corona helaas niet weg is en dat we ons moeten voorbereiden op het aanpakken van een eventuele nieuwe golf in het najaar zonder opnieuw te moeten overgaan tot sluitingen. Ik reken daarvoor op uw inspanningen, minister. Ik ben er heel zeker van dat u dit heel goed zult aanpakken en voorbereiden.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Voorzitter, ik wil ook even kort antwoorden op de minister, aangezien de vraag volgende week wegvalt. Ik vind het inderdaad een goed idee om nu, wanneer alles terug op gang komt, te bekijken of we iemand kunnen aanstellen. Ik denk dat het een wisselwerking is, minister. Ik denk dat bijvoorbeeld mensen die aan houtbewerking doen soms niet goed weten dat zij ook in de evenementensector terecht kunnen en dat misschien wel leuk vinden. Ik denk dus dat we inderdaad moeten bekijken hoe de vacatures ook bij die mensen kunnen terechtkomen om zo een oplossing te vinden voor het tekort aan personeel.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, ik wil daar even op reageren als het mag.

De voorzitter: Zelfregelende teams, dat is in de mode in HR.

Minister Hilde Crevits: Zelfsturende teams, bedoelt u. Zelfsturende teams getuigen van echt leiderschap: je moet zelf niets meer doen, het team reguleert zichzelf.

De voorzitter: Zelfsturende teams, inderdaad. Ik heb het ver gebracht, ik voel het.

Minister Hilde Crevits: Ik denk dat we nu in eerste instantie een soort 'eventmeester' zullen aanstellen om die problemen in kaart te brengen. Ik neem de suggesties van collega De Vreese en collega Vanryckeghem, en vooral die van de sector, mee om daar wat duidelijkheid over te brengen. We komen hier zeker op terug.

De voorzitter: Er is eensgezindheid in deze commissie.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitgaventoetsing van het Vlaamse beleid in het kader van productiviteit – 1944 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuynne

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Voorzitter, ik denk dat u zich geen betere reclame kunt inbeelden voor het terugkeren naar fysieke vergaderingen. Zelf ben ik een voorstander van hybride vergaderingen, maar de discussies daarover lopen nog. Dit is alvast voorlopig mijn laatste vraag in een digitale setting.

Mijn vraag gaat over de productiviteitsgroei in Vlaanderen, of beter gezegd: de bezorgdheden over de stagnerende productiviteit. In het kader van de Vlaamse Brede Heroverweging (VBH) werden een aantal topics aangeduid waarover meer onderzoek nodig is. Ik ga dat hele verhaal niet herhalen.

Voor Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) leverde de projectgroep daarvoor het eindrapport 'De weg naar een integrale duurzame Vlaamse productiviteitsagenda' op. Dat rapport maakt een uitgebreide analyse van het Vlaams EWI-beleid en werd reeds besproken in deze commissie. Het rapport besteedt veel aandacht aan de dalende productiviteitsgroei. Voor alle duidelijkheid: de productiviteit in Vlaanderen is nog zeer groot maar we zien een zekere stagnatie. Die groei is de laatste tijd beperkt. Als we, zeker na corona, de economische relance verder willen aanzwengelen, dan moeten we bekijken hoe we die productiviteitsgroei opnieuw kunnen laten stijgen.

De projectgroep pleit daarom voor een algemene doorlichting, een systematische spending review van de gehele Vlaamse begroting met het oog op het detecteren van uitgaven die de productiviteit verhogen. De bedoeling is om uitgaven te detecteren die positief bijdragen aan de Vlaamse productiviteitsagenda.

Via een mededeling aan de Vlaamse Regering werd de lijst van uitgaventoetsingen voor deze legislatuur vastgelegd, waaronder het 'Vlaams beleid in het kader van de productiviteit'. In die mededeling stonden nog geen details over de concrete uitwerking of de manier waarop die spending reviews zouden gebeuren. Ik heb hierover een vraag gesteld aan minister Diependaele en hij verwees mij door naar de bevoegde vakministers. Daarom richt ik deze vraag tot u, minister.

Minister, kunt u de scope van het onderzoek binnen deze spending review over het Vlaams beleid in het kader van productiviteit verder toelichten? Weet u op dit moment al welke uitgaven en onderwerpen deel zullen uitmaken van het onderzoek?

Op welke wijze zullen de aanbevelingen van de EWI-projectgroep om alle uitgaven over alle domeinen mee in rekening te nemen worden opgenomen? Dus ook infrastructuurwerken, enzovoort.

Hoe gaat u dat concreet aanpakken en welke timing stelt u daarvoor op?

Zult u daarbij ook kijken naar andere beleidsniveaus zoals het federale en het lokale?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vande Reyde, dank u wel voor uw vraag. Ik zal aan minister Diependaele zeggen: 'foei, dat u naar al de vakministers verwijst'. Nee, nee, ik ben blij dat u de vraag stelt.

De Vlaamse economie kent een zeer hoog niveau van productiviteit, maar sinds de jaren 2000 zien we een dalende productiviteitsgroei. We moeten er dus alles aan doen om die dalende trend te keren. De Vlaamse overheidsuitgaven kunnen daarin een belangrijke rol spelen. Ons beleidsdomein EWI leverde in september 2021 dan ook een eindrapport op in het kader van de VBH, onder de titel 'De weg naar een integrale duurzame Vlaamse productiviteitsagenda'.

De Vlaamse Regering heeft de bevindingen uit het EWI-rapport meegenomen bij de uittekening van het kader voor de specifieke uitgaventoetsingen voor de periode 2022-2024, zoals vastgelegd in de mededeling aan de Vlaamse Regering op 19 november 2021.

Acht thema's werden afgebakend die aan een uitgaventoetsing zullen worden onderworpen. Voor het beleidsdomein EWI betreft het een uitgaventoetsing die het Vlaams beleid in het kader van productiviteit als voorwerp heeft.

Zoals door de academische experts in de EWI VBH-projectgroep – de professoren Reinhilde Veugelers en Gert Peersman – aanbevolen werd, is het de ambitie in de oefening om die uitgavenstromen te identificeren die gunstig bijdragen aan de Vlaamse productiviteitsagenda. Het gaat hier dus om een systemische uitgaventoetsing, dus beleidsdomeinoverschrijdend. Welke uitgaven zijn vanuit het oogpunt van productiviteitsverhoging meer of minder efficiënt en effectief en welke schieten hun doel volledig voorbij? Het betreft ook uitgavenstromen in het arbeidsmarktbeleid, in het hoger onderwijs, in digitale en fysieke infrastructuur, in onderzoek en ontwikkeling (O&O), in digitalisering, in verduurzaming, enzovoort.

Hoe pakken we dat nu concreet aan? In de mededeling wordt uiteengezet dat voor de verschillende thema's een plan van aanpak wordt uitgewerkt voor de uitvoering van de uitgaventoetsing. Hiervoor wordt een bestek opgesteld. Hierin wordt het benodigde budget geraamd, de budgettaire scope van het onderzoek, en er wordt een exactere omschrijving en invulling gegeven aan het thema en de timing. Het departement werkt op dit ogenblik het bestek uit voor de uitgaventoetsing in het kader van de Vlaamse productiviteitsverhogende begrotingsuitgaven. Het plan van aanpak wordt voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Na de lancering van de bestekken wordt ook de uitgaventoetsing door de administraties uitgevoerd. Alle analyses worden opgestart tegen het einde van 2022.

Het doel van de uitgaventoetsingen is om het resultaat ten laatste te kunnen meenemen bij de volgende regeringsvorming. Het resultaat van de uitgaventoetsing moet dus ten laatste beschikbaar zijn voor de onderhandelende partijen. Toch is het ook zo dat om de zes maanden de voortgang van de opgestarte uitgaventoetsingen wordt toegelicht in het kader van de rapportering over Recovery and Resilience Facility (RRF).

Kijken we naar interacties met andere beleidsniveaus? Eigenlijk doen we dit niet op dit ogenblik. De uitgaventoetsing heeft volledig betrekking op het Vlaams beleid. Het is een zeer interessant en uitdagend project waar VLAIO, zoals ik het begrijp, volop met veel plezier mee aan de slag gaat.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, bedankt voor de antwoorden. Ik heb op zich geen bijkomende vragen. Ik ga akkoord met uw aanpak. Dat is een goede aanpak. Het probleem is dat het geen evidente oefening is. Productiviteit is een economisch begrip. Vaak lijkt dat iets heel abstracts.

Maar toch, die productiviteit is de belangrijkste hefboom die we hebben voor economische welvaart in de toekomst en tevens de sleutel voor de financiering van de vergrijzing, van de zorg, van het onderwijs, van alle uitdagingen die er zijn. Ik denk dat het goed is dat er nu op een systematische manier naar wordt gekeken – niet dat het in het verleden niet zo was, maar nu gaan we echt de begroting 'fileren' om te kijken welke uitgaven de productiviteitsgroei kunnen aanzwengelen. Dat is een heel goede zaak.

We moeten wel de vraag durven te stellen welke uitgaven echt een factor zijn en hoe we die meer prioriteit kunnen geven in de toekomst om de productiviteit te verhogen. We moeten er ook gebruik van maken in het kader van de verdere inzet van de relancemiddelen waarvan we dit jaar nog een deel moeten inzetten. We mogen ze zeker niet enkel spenderen aan zaken die misschien leuk en ook wel nuttig zijn, maar niet onmiddellijk een impact hebben op de productiviteitsgroei. We moeten ze richten naar zaken zoals infrastructuur, digitalisering, het bevorderen van het aantal STEM-profielen (Science, Technology, Engineering and Mathematics) enzovoort. Het zijn niet de meest sexy thema's of thema's waarmee je begeistert bent, maar op termijn dreigt echt wel een kloof te ontstaan in de productiviteitsgroei, ook een kloof tussen enerzijds een kleine groep van zeer hoogtechnologische en productieve bedrijven en anderzijds een grote groep van bedrijven die een beetje achterop hinken.

We zullen het verder opvolgen. Ik heb geen bijkomende vragen meer. Ik kan wel nog melden dat uw muzikale ode, als we volgende week fysiek vergaderen, zeker ook op de agenda zal staan.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik twijfel een beetje of ik fysiek wil komen of niet, het hangt een beetje van uw muzikale kwaliteiten af. Ik heb wel begrepen dat, als u iets aanbiedt, het topkwaliteit zal zijn. Bij dezen hebt u het complimentje al op voorhand gekregen.

Ik ben wel tevreden met uw antwoord, al is het niet mijn taak om tevreden te zijn met uw repliek. U erkent dat productiviteit absoluut de essentie is. Het is een heel complex project, dat weet u. Als ik naar mijn eigen bevoegdheden kijk, dan zijn daarin de belangrijkste hefbomen informatisering, innovatie, opleiding, werkbaar werk. Het zijn zaken die ook de productiviteit aanzwengelen.

Ik vind het een heel interessante oefening om te maken. Het zou de eerste keer zijn dat we, of anderen, zo'n werkstuk in handen krijgen vooraleer er een nieuwe regering wordt gevormd. Het is interessant dat je dat kunt meenemen in de prioriteiten die je gaat optekenen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het inkantelen van het labo van de Vlaamse Milieumaatschappij in het labo van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek – 2008 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Voorzitter, minister, collega's, ik heb een vraag over het inkantelen van het labo van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) in het labo van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO). Minister Demir bestelde een studie bij Deloitte om te onderzoeken om het labo van de VMM in te kantelen in het labo van VITO. In de commissie Leefmilieu van 24 februari, antwoordde minister Demir dat volgende scenario's door Deloitte werden onderzocht: de uitbesteding van de routineanalyses van de VMM en ruimte creëren voor een innovatief labo bij VITO; de integratie van de interne routinematige analyses van de VMM en het uitbouwen van een innovatief labo bij VITO; en de volledige ontzorging van de VMM door overdracht van alle analyses aan VITO en de uitbouw van een innovatief labo bij VITO.

Uit de hele PFOS/PFAS-crisis (perfluoroctaansulfonaat/poly- en perfluoralkylstoffen) kwam duidelijk naar voren dat er in Vlaanderen te weinig capaciteit is om PFAS-analyses uit te voeren. Het labo van de VMM voert deze analyses uit, maar door aanhoudende besparingen is ook daar de capaciteit beperkt gebleken.

Minister, bent u op de hoogte van het scenario waarbij het labo van de VMM zou worden overgeheveld naar VITO? Wat is uw standpunt? Waarom moet een dergelijke reorganisatie worden doorgevoerd?

Bent u betrokken bij de studie van Deloitte om te zoeken naar scenario's waarbij VITO ofwel meer opdrachten ofwel het volledige team van het VMM-labo zou ontvangen?

Het labo van de VMM is een overheidslabo. Het labo van VITO is een labo van een Vlaamse instelling dat ook voor private partners werkt. Ziet u hier geen risico in dat de onafhankelijkheid in het gedrang zou komen?

Hoe reageren de medewerkers van het labo van VITO op deze nakende wijziging? Werd hier met hen in overleg gegaan?

VITO is gelokaliseerd in Mol, het labo van de VMM in Gent. Betekent dit concreet dat het labo van VITO zal verhuizen naar Gent? Of zal er een bijkomende investering moeten gebeuren in een nieuw labo voor VITO in Mol?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Schauvliege, ik dank u voor uw vragen.

Ik begin met het antwoord op uw eerste twee vragen. Ja, wij zijn op de hoogte van het scenario. En ja, wij zijn ook betrokken bij de studie van Deloitte. Zowel VITO als de VMM zijn samen opdrachtgever van die studie.

Het klopt ook dat VITO en de VMM samen de piste onderzoeken om als alternatief voor de sluiting van het VMM-labo de analyse-activiteiten van de VMM bij VITO onder te brengen. VITO heeft al tientallen jaren een eigen analytisch laboratorium en is het referentielaboratorium voor milieu-analyses van Vlaanderen. Als je de

activiteiten van het VMM-labo bij VITO zou onderbrengen, dan behoud je een zeer uitgebreide analysecapaciteit én wordt bovendien het referentielaboratorium van VITO versterkt met een operationele analysetak bovenop de bestaande rol in milieuanalyses en erkenningen van laboratoria. Daarom werd de opdracht aan Deloitte gegeven om de randvoorwaarden te bestuderen voor een mogelijk win-winscenario. Het is een onderzoek dat nu gebeurt, mevrouw Schauvliege.

Over de keuze gemaakt door de VMM om de labo-activiteiten af te bouwen, hebt u de bevoegde collega Demir al bevraagd. Ik heb met VITO vastgesteld dat, gelet op het wat verouderde karakter van het waterlabo van VITO en het heel moderne karakter van het VMM-labo, hier mogelijk een win-winsituatie te detecteren valt.

Ik antwoord op uw derde vraag. VITO is, zoals de VMM, een onderdeel van de Vlaamse overheid en VITO is bovendien een strategisch onderzoekscentrum (SOC) van Vlaanderen. Om duidelijk te zijn: wat onafhankelijkheid betreft, gelden bij VITO en de VMM exact dezelfde standaarden. Specifiek heeft VITO als onderzoeksorganisatie een jarenlang erkende onafhankelijkheid van haar onderzoek en adviezen opgebouwd. VITO voert onderzoek uit op vraag van Vlaamse overheden, maar ook andere Belgische en internationale overheden, én bedrijven. Het gegeven dat VITO kan werken met verschillende partners met diverse achtergronden en belangen vormt net een meerwaarde en een garantie voor de onafhankelijkheid van VITO.

Tot slot moet u ook weten dat er bijvoorbeeld in het beheersreglement voor de toekenning van referentietaken aan VITO garanties worden ingebouwd zodat de toewijzing van opdrachten aan VITO geen ongewenste concurrentie betekent voor private, overheids- en academische laboratoria.

Ik kom tot uw vraag over de medewerkers. Er is gecommuniceerd via de interne lijnen, de terugkoppeling van besprekingen in de raad van bestuur van VITO en via de ondernemingsraad. Medewerkers van het labo van VITO zien hierin een opportuniteit om hun analysewerk zowel kwantitatief als kwalitatief te versterken en naar de toekomst toe te garanderen. VITO focust zich vandaag via de referentietaken immers vooral op labometingen. De koppeling met ervaring uit routinemetingen 'in het veld' wordt door hen gezien als een positieve kans.

Er is bij sommige medewerkers wel absoluut een bezorgdheid omtrent de fysieke verhuis van de werkplek van Mol naar Gent en de verplaatsingsmoeilijkheden die dit voor hen kan betekenen. Voor die laatste bezorgdheid zal het management van VITO in overleg met de werknemers een passende oplossing uitwerken. Sowieso blijft er een omvangrijke laboratoriumactiviteit in Mol buiten het analytisch VMM-waterlaboratorium. En VITO heeft een sterk uitgewerkt beleid en trackrecord op gebied van interne heroriëntering van medewerkers.

Bij het samengaan van het VMM-labo met dat van VITO zou het inderdaad de bedoeling zijn dat het VITO-laboratorium voor wateranalyses ondergebracht wordt in het gebouw en de lokalen waar nu het VMM-lab is gehuisvest. Een aantal van de VMM-medewerkers zou dan de overstap maken naar VITO. Laboactiviteiten rond luchtanalyses en ter ondersteuning van de andere onderzoeksactiviteiten van VITO zouden in Mol blijven. Denk bijvoorbeeld aan duurzame chemie, materialen en gezondheid.

Het bestaande waterlabo van VITO in Mol moet op termijn sowieso verlaten worden want het ligt op het terrein van het onderzoekscentrum SCK. Dus ofwel moet VITO een nieuw waterlabo bouwen op een andere locatie in Mol, ofwel kan het gebruikmaken van het VMM-labo in Gent, aangevuld met een nieuw, kleiner analytisch labo in Mol. Het moderne labo van de VMM in Gent is dus een grote opportuniteit.

Mevrouw Schauvliege, ik begrijp de bezorgdheid over het eventueel verdwijnen van de kennis en expertise van het VMM-labo, zeker met de actualiteit in het achterhoofd. Het is dus niet de bedoeling om die expertise overboord te gooien, maar net een win-winscenario uit te werken na de keuze van de VMM om de laboactiviteit af te bouwen, door de complementaire samenwerking op te zoeken door het te integreren in de VITO- werking. Ik hoop dat u zult erkennen dat VITO een ijzersterke reputatie heeft opgebouwd in onder andere die referentietaken waarbij exact dezelfde standaarden gelden zoals bij de VMM op het vlak van onafhankelijkheid.

Ik heb geprobeerd om u zo concreet mogelijk te informeren, maar er wordt dus nog altijd een studie gemaakt.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord.

Wij zijn uiteraard niet tegen efficiëntieverbetering, maar wat mij in deze case wel opvalt, is dat er gesproken wordt over een onderzoek naar de randvoorwaarden om het labo van de VMM in te kantelen in VITO. Ik besluit daaruit dat dit al een voldongen feit is en dat men beslist heeft om die inkanteling te doen.

Minister Demir heeft gevraagd om ook een scenario uit te werken waarin die inkanteling niet gebeurt en het labo van de VMM wordt versterkt. Die oefening is volop aan de gang. In de eerste cijfers die worden verspreid, zien we dat het efficiënter en goedkoper zal zijn om het huidige labo van de VMM te behouden dan het in te kantelen in VITO. Als uit die analyse dit resultaat komt, bent u dan bereid om de beslissing van de inkanteling niet door te voeren en het VMM-labo te behouden zoals het is en eventueel mee te versterken?

Ik hoor u zeggen dat dit een opportuniteit is, een mogelijkheid om het labo van VITO te versterken, maar wat we in de PFOS-crisis hebben gemerkt, is dat de capaciteit in Vlaanderen voor analyses rond PFAS/PFOS relatief beperkt is. Men moest op zoek naar buitenlandse labo's en men zat dan nog met beperkingen. Het moet toch vooral de bedoeling zijn om ervoor te zorgen dat we meer capaciteit realiseren als er gekozen wordt voor de inkanteling, en daar hoor ik geen uitspraken over. Als de weg van de inkanteling wordt gekozen – los van het feit dat de analyse over het behoud nog gemaakt moet worden –, zit in dat scenario dan ook de vraag naar groei en meer mogelijkheden? Of gaan we ervan uit dat dezelfde kwaliteit gegarandeerd moet worden met de samensmelting van de twee labo's?

Er is bij de VMM heel veel weerstand. Er loopt op dit moment een enquête tegen de samensmelting van de twee labo's die ondertekend is door meer dan duizend mensen. Zult u met die weerstand rekening houden bij uw beslissing over de inkanteling?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega Schauvliege. U mag de wereld niet op zijn kop zetten. Ten eerste is het de VMM die de laboactiviteiten wil afstoten omdat het geen kerntaak is. Ten tweede heb ik in het begin van mijn antwoord gezegd dat het voor mij zeer belangrijk is om te melden dat het gaat om een studie van Deloitte, die nu afgeleverd wordt. De beslissing is dus nog niet afgeklopt. Maar ik heb soms het gevoel dat, als ik zeg dat we iets bestuderen, men ongelukkig is omdat ik niet concreet genoeg ben. Nu zeg ik heel concreet welke opportuniteiten wij zien als de beslissing van de VMM standhoudt. Dan zegt u dat ik eigenlijk al beslist heb. Neen, er is nog niet beslist. Het is wel van belang dat je met kennis van zaken beslist. Daarom werd de gezamenlijke opdracht gegeven aan Deloitte

om de studie uit te voeren, waarbij de mogelijkheden bekeken worden van een integratie bij de SOC van VITO.

Wat uw opmerking over de analyse betreft: PFOS behoort niet tot mijn bevoegdheid. Dat moet u dus met de bevoegde minister bespreken. Maar ik heb al een paar van zulke fusies meegemaakt. Ik denk dat een integratie binnen een groter geheel voor onderzoek naar duurzaamheid ook kansen biedt op het vlak van flexibele capaciteit. Mijn vraag aan u is dan: gooit u die kansen weg?

Ik begrijp de weerstand van mensen wel. Mensen willen werkzekerheid. Maar dit is een beslissing die we afgewogen moeten nemen en die we ook zullen nemen in functie van duurzame groei en van flexibele capaciteitsopbouw. Maar de beslissing is nog niet genomen. U mag de zaak dus niet omdraaien. Eerst heeft de VMM een beslissing genomen, dan hebben wij gezegd dat we een onderzoek zullen uitvoeren en de opportuniteiten zullen meegeven, die ik persoonlijk wel zie. We kunnen daarover van mening verschillen. Maar we gaan rekening houdend met van alles en nog wat beslissen. Het is de keuze van de VMM om die laboactiviteiten af te bouwen, en dan zijn wij gaan bekijken hoe we die supermoderne infrastructuur konden behouden om groei te realiseren. Op zich vind ik dat een goede piste.

Ik herhaal dat we rekening houden met alle gevoeligheden bij het nemen van die beslissing. Dat zal in de regering gebeuren, uiteraard ook samen met collega Demir.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, voor mij was dit een heel verhelderend antwoord. Dit betekent eigenlijk dat u, na een vraag van uw collega, geprobeerd hebt te onderzoeken welke voor- en nadelen er zijn voor VITO. Met andere woorden: ik kan daar ook uit besluiten dat, als die vraag wegvalt, die fusie niet noodzakelijk door u gevraagd zal worden. Ik hoop dat dat klopt. Want ik denk dat we op zich nooit tegen efficiëntieoefeningen moeten zijn. Als dingen efficiënter georganiseerd kunnen worden, als we met minder meer kunnen doen, dan moet dat absoluut onderzocht worden en moet een nieuwe weg ingeslagen worden. Maar als dat niet aangetoond kan worden, dan lijkt het ons heel dom om zo'n oefening te doen, zeker gelet op de weerstand die er op dit moment is. Dan weet je dat dit niet zal leiden tot een kwalitatieve fusie en ook niet tot een verbetering van de dienstverlening, wat tenslotte toch het doel is waarnaar we met zijn allen zouden moeten streven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.